

FINANS TIDNINGEN

TISDAG 27 NOVEMBER 2001

Oidipusexpressen

I **FILMER BRUKAR FOLK** somna ibland och inte vakna förrän efter tio tjuo år, eller så där. Ibland händer det i verkligheten, eller i varje fall i kvällspresen. Men okänt hittills har varit att det hänt kvällspresen, snarare än bara i den. Nu finns det ett dokumenterat fall.

I gårdagens Expressen handlar halva ledarsidan om "den oheliga familjen". Ja, ni förstår temat: såvida inte familjen råkar vara modernt intressant på något sätt – lesbisk, multikulturell, pansexuell, radikalt ensamstående, eller vad det nu kan vara – är den ett fasansfullt otyg. Den är fasansfull eftersom den är "mannens borg", hemsk därför att "familjeangelägenheter är privatsaker", den är ett bokstavligen slakthus för kvinnor, vars sargade kroppar bärs ut i skytteltrafik från radhusen och ett helvete för barnen som misshandlas och ständigt utsätts för incestuösa övergrepp.

Och, värst av allt, alla dessa hemskheter sker i tystnad: "De tigs ihjäl. Myten måste värnas."

Det är där någonstans man undrar. Somnas Expressens ledarredaktion ungefär samtidigt som Elvns rev av sin första version av *That's alright mama* i den gamla Sun-studion?

DE SENASTE TIO TJUO ÅREN har det knappast gått en dag utan att någon av de stora tidningarna rotat rejält i kärnfamiljens mörkare skrymslen. Att finna ett svenskt lågstadiebarn som inte stött på ordet incest borde vara i stort sett omöjligt. Den kommersiella tv:n, med Rikki Lake och Oprah och Alice Bah och allt vad de heter, har inte skonat oss från någon pikant detalj i den övergrepps- och misshandelsgemenskap som kallas familj – allt sänt på familjevänligaste eftermiddagstid. Hemmafruarna är systematiskt utrotade och samtliga familjemedlemmar ser mer av arbetskamrater, fritidspedagoger och aerobicstränare än de ser av varandra.

Det är en tom borg med nedfallid vindbygga, rejäl parabolantenn och bredbandskoppling till etablissemangets påbjudna kulturradikalism som Expressen springer rakt igenom med sin finaste murbräcka.

Varför?

Så där alldeles klart är det inte men det har att göra med något som uttrycks som "Myten om den heliga familjen är förkastlig". Ska man begripa det på något sätt verkar det ha att göra med att stat och myndigheter inte får vara blödig när det gäller att klampa in i medborgarnas liv. Därför är familjen ett problem. Den skapar en obehaglig privatsfär.

DET ÄR, KORT SAGT, samma budskap som totalitära ideologer och sektledare, från Platon till pastor Moon, alltid trumpetat. De små gemenskaperna måste slås sönder. Här duger ingen tolerans och ingen respekt. De är onda hinder för ljus, rättvisa och befrielse. Ange dina föräldrar och köp en lotusblomma/armbindel/partinål.

Som illustrativt exempel på hur extremindividualism och totalitär kollektivism sällan går att särskilja från varandra är det en riktigt lyckad ledare. Men rymmer Bonniers företags-hälsovård arvodet till avprogrammerarna?

ANNA Ekström byter hatt så snabbt och smidigt att man blir alldeles yr i mössan. Nyss var hon socialdemokratisk statssekreterare. Nu är hon ordförande i akademikerförbundet Saco.

Tidigare företrädde hon en regering som är mot konkurrensut-sättning av offentlig sektor, stor lönespridning, individuell lönesättning och skattesänkningar för höginkomsttagare (avskaffad värnskatt). Nu är hon främsta företrädaren för en facklig centralorganisation som är för samma saker. Men det är

inget problem, sade hon i Ekots lördagsintervju. Inte byter hon åsikt. Näna. Hon byter bara roll. Så har hon inga åsikter? Jo då. Det hände att hon inte stod för den politik hon drev som politisk tjänsteman. Hon kan bara inte ge något exempel. Och när hon inte är överens med Saco så har hon ändå deltagit i processen där åsikten hon inte gillar blev till, så har hon liksom deltagit i den ändå.

Tidigare var Saco en av de organisationer som bidrog till att Sverige inte är ett land som i praktiken bara rymmer en åsikt och ett parti. I dag leds Saco av en socialdemokrat som gärna göm-

mer sig bakom arbete och titel. Anna Ekström må utmåla sig som lojal ryggradslös slav under sina uppdragsgivare, men som fackordförande har hon stora möjligheter att sätta organisationens agenda. Det Saco som hon är så lojal mot i dag, kan bli ett helt annat Saco när hon fått hållas ett tag. Därför kan det ju vara rätt bra om hon berättar var hon står för medlemmarna hon representerar. Men det vill hon inte. Vad säger det?

MATS LINDER

mats.linder@fti.se 08-562 086 24

Kejsarens nya stil

Propaganda putsar profilen

SIGNERAT

I antiken och under renässansen skulle kulturell design säkra makten. Nu lever samhällsaktörer i symbios med medierna och kulturens agenter.

Genom slaget vid Actium år 31 före Kristus blev Octavianus, Caesars fosterson, plötsligt arvinge till ett område som sträckte sig från Holland till Egypten, från Portugal till Syrien. En överskådlig röra av folk, språk och kulturer måste hållas ihop. Nu gällde att hitta symboler och logotyper och en berättelse som kunde fylla medborgarna med vikänsla och stolthet.

Octavianus, mer känd som Augustus, ordnade en hejdundrande nattlig symbolurgi, där han själv framträdde som huvudperson i facklorans sken inför hela folket och förkunnade att den nya guldåldern hade brutit in.

En speciellt beställd sång uppfördes av 54 utvalda flickor och pojkar. Texten berättade om Roms unika roll som världens centrum och fredsgarant.

Tiotsentals gymnasister har läst denna text, Horatius sekularsång. Horatius ingick i kejsarens stall av textproducenter med uppgift att konstruera den officiella berättelsen om Rom: hur Aeneas flytt ur det brinnande Troja och efter årtal av mödor och irrfärder hamnade i Italien och grundade Rom. Livius skrev den officiella historien, Vergilius slet i tolv år på mästerverket Aeneiden, den främsta klassikern bland alla klassiker. Texterna kombinerades med en ytterst medveten design av statyer, mynt, officiell arkitektur och lanseringen av gudomligheter som Endrånket, Frenden och Segern.

SÅ BYGGDES kejsarhusets image upp. En propagandakampanj av exempelvis effektivitet: det romerska imperiet var det mest väloljade företag världen någonsin skadat. Vi använder fortfarande dess logotyper, termer, institutioner och tänkesätt. Horatius sade att han med sina dikter uppfört ett monument varaktigare än brons, och han hade bevisligen rätt.

En mask att älska.

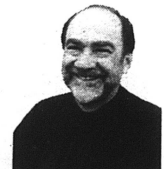
Det mest slående exemplet är alfabetet i det typsnitt som ritades på 800-talet av Alcuin, kejsar Karl den stores utbildningsminister, en annan av dessa män som arbetat oförtrutet i maktens närhet för att skapa vikänsla och samhörighet med hjälp av symboler och enhetlig terminologi.

UNDER RENÄSSANSEN, omkring 1500, var behovet av kulturell design lika stort. Nationalstaterna skapades med grundläggningsmyter, författade på beställning. Varje furstehov (motsvarigheten till dagens storföretag) omgav sig med poeter, som producerade lärda och eleganta dikter för bröllop, fältslag, segrar, nederlag och begravningar. De lästes av de tongivande kretsarna. Texter på elitens språk latin var sin tids medier, före tidningar, radio och tv.

En företagsledare måste ha en stab som sköter reklamen och kontakter med folket och den politiska makten, någon som skapar den image man önskar uppträda med inför omgivningen och inför utlandet. Det effektivaste medlet är skola och universitet. Kyrkan först och furstarna sedan skaffade den ekonomiska och ideologiska grunden för skolan. Den som betalar har också rätten att bestämma vad som lärs ut. Skolan och kulturlivet, som inte producerar vare sig ax eller limpa, måste alltid sponsras av staten eller andra ekonomiska krafter.

Numera lever samhällets aktörer i en intressant och ibland osynlig symbios med medierna och kulturens agenter. Detta band är så självklart att först eftervärlden kommer att upptäcka hur medier och makt interagerat. Företag som har litet vidare vyer än bara detta nödvändiga att få budgeten att gå runt etablerar sig som sponsorer för kulturen. Så skaffar de sig och upprätthåller ett anseende som förvisso kan löna sig rent ekonomiskt men på längre sikt också gör att vanligt folk associerar ett namn med ett begrepp.

EN FRAMGÅNGSRIK företagare har föresten erbjudit sig att finansiera en doktorandjänst i latin för att utforska denna aspekt av mediernas förhistoria – på villkor att han får med sig några medfinansierare. Hugade spekulanter kan höra av sig till mig.

ANDERS PILTZ

anders.piltz@klass.lu.se 08-562 086 00

Professor i latin, präst i dominikanerorden.

FINANSTIDNINGEN

INGÅR I MODERN TIMES GROUP

LÄSARSERVICE DYGTIGT RUNT
Prenumerationer, utbetelven tidning, adressändring mm. 08-562 087 00
Fax 08-562 087 92
E-post dist@fti.se

VÄXEL
08-562 086 00

FAK
08-562 087 90

POSTADRESS
Box 70347, 107 23 Stockholm

BESÖKSADRESS
Kungsgatan 18, 4 tr

REDAKTIONEN
Nyhetschefen 073-699 26 00
redaktion@fti.se
E-post 08-562 087 93
Fax 08-562 087 93

ANNONSER
Telefon 08-562 087 10
Fax 08-562 087 91

**CHEFREDAKTÖR/
ANSVARIG UTGIVARE**
Pär Lundqvist 08-562 086 00

**CHEFREDAKTÖR/
OPINION OCH KULTUR**
Johan Hakelius 08-562 086 11

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR
Michael Perseryd 08-562 086 00

UTGIVARE
Finanstidningen AB, ett företag
i Modern Times Group, MTG AB

PRENUMERATIONSPRISER

Helår 2 538 kr (inkl. moms 2 690 kr)

Halvår 1 421 kr (inkl. moms 1 506 kr)

Kvartal 774 kr (inkl. moms 820)

Månad 259 kr (inkl. moms 275)

Postgöro: 92 03 03-5

Bankgöro: 5470-1016

WEBSIDA OCH TEXTARKIV

Finanstidningen finns tillgänglig

på www.fti.se. Förbehåll mot

elektronisk lagring och pub-

licering måste göras av

skribenten. Detta

medges normalt

inte. För obe-

ställt material

ansvaras ej.

Finanstidningens årliga
185 000 LÄSARE

FINANSTIDNINGEN
ISSN 1100-882X
K1 PRESS 48
VÄSTERÅS 2001